

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการกับความพึงพอใจของสตรี
ต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

บทนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการกับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และส่วนที่สองเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการกับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (multiple classification analysis)

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการกับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

สำหรับในส่วนแรกซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการกับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดี่ยวนั้น ปัจจัยการเข้าถึงบริการที่นำมาศึกษา ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว และเพื่อให้มีความมั่นใจในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม จึงนำตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องมาเป็นตัวแปรควบคุม คือ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิต อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ผลการศึกษามีดังนี้

1. ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ

สตรีที่มาใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลต่างๆ นั้น จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในการขอรับบริการ โดยต้องใช้เวลารอรับบริการตามลำดับก่อนหลัง ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการที่แตกต่างกันน่าจะมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการ

วางแผนครอบครัวแตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลารับบริการไม่นานน่าจะมีความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนาน

ข้อมูลในตารางที่ 12 แสดงว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานไม่มากนัก กล่าวคือ ระดับของความพึงพอใจเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 11.37 และ 10.81 ตามลำดับ และความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้ พบว่า สตรีที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 10.52 และ 8.56 ตามลำดับ กล่าวได้ว่าระยะเวลาที่ใช้รับบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวเฉพาะในภาคใต้เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสตรีตัวอย่างในภาคใต้มีความแตกต่างกันในด้านลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของสตรีตัวอย่างแสดงว่า สตรีในภาคใต้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวคือ ครึ่งหนึ่งของสตรีในภาคใต้มีรายได้ต่อปีสูงกว่าครึ่งหนึ่งของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือค่อนข้างมาก (ตารางที่ 4) และสตรีในภาคใต้มีผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล็กน้อย (ตารางที่ 5) การที่สตรีในภาคใต้มีฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาสูงกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเช่นนี้อาจเป็นผลให้สตรีในภาคใต้มีความคาดหวังต่อการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวของสถานพยาบาลสูงกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั่นคือคาดหวังว่าจะต้องได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่อย่างดี โดยไม่เสียเวลารับบริการนาน นอกจากนี้สตรีใน 2 ภาคนี้ยังมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิด และมีอัตราคุมกำเนิดแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราคุมกำเนิดสูงกว่าสตรีในภาคใต้ค่อนข้างมาก (ร้อยละ 64.2 เปรียบเทียบกับร้อยละ 46.6) (วีระ นิยมวัน, 2533: 19-20) ข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงนัยว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลมากกว่าสตรีในภาคใต้ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีโอกาสพบเห็นหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่มากกว่าสตรีในภาคใต้ จึงเป็นไปได้ที่สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเข้าใจระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่และเห็นใจเจ้าหน้าที่มากกว่าสตรีในภาคใต้ ดังนั้นสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่สูงกว่าสตรีในภาคใต้ และระยะเวลาารับบริการมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือน้อยกว่าสตรีในภาคใต้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการและภาค

ระยะเวลาที่ใช้ รอรับบริการ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
รอคอยไม่นาน	11.37	791	2.67	10.52	724	2.78
รอคอยนาน	10.81	53	3.51	8.56	39	2.79
	F = 2.1103			F = 18.2924*		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อควบคุมด้วยอายุของสตรี (ตารางที่ 13) สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการไม่แตกต่างกันไปจากความสัมพันธ์เดิม กล่าวคือ สตรีทุกกลุ่มอายุที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานอย่างไร้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อายุไม่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีทุกกลุ่มอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจมีทัศนคติที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับความพึงพอใจในการมีครอบครัวขนาดเล็ก เนื่องจากองค์การวางแผนครอบครัวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจำกัดขนาดครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ดำเนินการคุมกำเนิดแบบสมัยใหม่ เข้าไปใช้ในประชากรส่วนใหญ่มากขึ้น จึงทำให้สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเห็นความสำคัญของการใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ มากขึ้น โดยสตรีกลุ่มนี้จำเป็นต้องไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนตามความเหมาะสม ถึงแม้ว่าสถานบริการนั้นๆ จะมีผู้รอรับบริการเป็นจำนวนมากก็ตาม สตรีเหล่านี้ก็ยังคงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สำหรับในภาคใต้ พบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 35-49 ปี ที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นาน มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการ

นานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่สำหรับในกลุ่มอายุ 25-34 ปีนั้น พบว่า สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการในเกณฑ์ระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีในกลุ่มอายุ 25-34 ปี เป็นสตรีที่อยู่ในวัยที่พร้อมจะมีบุตรได้สูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่นๆ แต่ภาวะทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมอาจทำให้สตรีเหล่านี้จำเป็นต้องจำกัดขนาดครอบครัว และส่วนใหญ่จะใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดชั่วคราว จึงทำให้สตรีในกลุ่มอายุนี้มาใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่นๆ และเมื่อมาใช้บริการบ่อยครั้งก็น่าจะคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่และกับกาารรับบริการที่ต้องใช้เวลานานได้ จึงเป็นไปได้ที่สตรีกลุ่มนี้จะเข้าใจระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่และเห็นใจเจ้าหน้าที่มากกว่าสตรีกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นสตรีในกลุ่มอายุดังกล่าวก็ยังคงมีความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสถานพยาบาล จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า เมื่อควบคุมด้วยอายุของสตรีแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทิศทางของความสัมพันธ์ เช่นเดียวกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่สำหรับสตรีในภาคใต้ พบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวส่วนใหญ่มีทิศทางตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีกลุ่มอายุ 25-34 ปี แม้ว่าความสัมพันธ์นั้นจะแตกต่างจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นอายุของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้รับบริการ อายุของสตรี และภาค

ระยะเวลาที่ใช้ รับบริการ และอายุของสตรี	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
อายุ 15-24 ปี						
รอคอยไม่นาน	11.02	172	2.52	10.13	145	2.85
รอคอยนาน	10.78	9	2.11	7.50	8	2.93
	F = 0.0823			F = 6.4299*		
อายุ 25-34 ปี						
รอคอยไม่นาน	11.18	366	2.72	10.49	371	2.79
รอคอยนาน	10.67	33	3.99	9.14	22	2.51
	F = 0.9989			F = 4.8996		
อายุ 35-49 ปี						
รอคอยไม่นาน	11.89	253	2.64	10.86	208	2.70
รอคอยนาน	11.27	11	3.07	8.11	9	3.26
	F = 0.5691			F = 8.8191*		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 14) พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป ที่ใช้เวลารอกับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คนนั้น พบว่า สตรีที่ใช้เวลารอกับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน อาจจะมีความรู้เกี่ยวกับ

การวางแผนครอบครัวน้อย และมีความจำเป็นต้องใช้วิธีคุมกำเนิด เพื่อเว้นระยะห่างของการมีบุตร สตรีกลุ่มนี้จึงให้ความสำคัญ เชื่อใจและมั่นใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ว่าต้องปลอดภัยกว่าที่จะไปรับบริการที่สถานบริการอื่นๆ ดังนั้นถึงแม้ว่าจะต้องเสียเวลารอรับบริการนาน สตรีกลุ่มนี้ก็ยังคงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวของสถานพยาบาล แต่เมื่อพิจารณาในภาคใต้ ยังคงพบว่าสตรีทั้ง 2 กลุ่ม คือ สตรีที่ไม่มีการมีชีวิต และมีการมีชีวิตจำนวน 1-2 คน และสตรีที่มีการมีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป ที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เมื่อใช้จำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีเป็นตัวแปรควบคุมแล้ว พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้อรับบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการมีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป ไม่ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่ความสัมพันธ์นั้นก็จะเป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้อรับบริการ จำนวนบุตรที่มีชีวิต และภาค

ระยะเวลาที่ใช้อรับบริการ และจำนวนบุตรที่มีชีวิต	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน
ไม่มีการมีชีวิตและมีการมีชีวิต 1-2 คน						
รอคอยไม่นาน	11.19	495	2.66	10.54	383	2.82
รอคอยนาน	11.12	33	3.56	8.61	18	2.79
	F = 0.0186			F = 8.0565*		
มีการมีชีวิต 3 คนขึ้นไป						
รอคอยไม่นาน	11.68	296	2.67	10.50	341	2.75
รอคอยนาน	10.30	20	3.47	8.52	21	2.86
	F = 4.8528*			F = 10.1932*		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อใช้ประเภทอาชีพของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุม ผลปรากฏตามตารางที่ 15 กล่าวคือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานไม่มากนัก และความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม จะนิยมไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐ เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายต่ำ และมั่นใจในคุณภาพของการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้รับบริการจึงไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในกลุ่มนี้ ส่วนสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมนั้น การวิจัยครั้งนี้ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รับบริการกับระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวจะเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ทั้งนี้เพราะจำนวนตัวอย่างของสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมที่ใช้เวลารับบริการนาน มีเพียง 2 รายเท่านั้น สำหรับภาคใต้ พบว่า ระยะเวลาที่ใช้รับบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว กล่าวคือ ทั้งสตรีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการศึกษาที่พบ หลังจากนำประเภทอาชีพของสตรีมาพิจารณาประกอบแล้วปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รับบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นประเภทอาชีพของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้รับบริการ ประเภทอาชีพ และภาค

ระยะเวลาที่ใช้ รับบริการ และประเภทอาชีพ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน
ในภาค เกษตรกรรม						
รอคอยไม่นาน	11.36	745	2.67	10.49	509	2.77
รอคอยนาน	10.92	51	3.54	8.38	24	3.13
	F = 1.2288			F = 13.1562*		
นอกภาค เกษตรกรรม						
รอคอยไม่นาน	11.61	46	2.74	10.60	215	2.81
รอคอยนาน	8.00	2**	0.00	6.87	15	2.20
	F = 3.3874			F = 5.4471*		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ในตารางที่ 16 เป็นการนำรายได้ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ปรากฏว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้ต่ำ และรายได้ปานกลางมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีที่ใช้เวลารับบริการไม่นานสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากสตรีทั้ง 2 กลุ่มก็มีรายได้ที่ไม่สูงมากนัก จึงจำเป็นต้องไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐ เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายต่ำ และยังสามารถรับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายได้ด้วย จึงทำให้สตรีกลุ่มนี้ต้องมาใช้บริการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลดังกล่าวมากกว่าสถานบริการประเภทอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะต้องเสียเวลารับบริการนานก็ตาม สตรีในกลุ่มนี้ก็ยอมรับสภาพเช่นนั้นได้ ส่วนสตรีที่มี

รายได้สูงก็มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนตัวอย่างน้อย คือสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานมีจำนวนเพียง 4 ราย ดังนั้นจึงไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าสมมติฐานดังกล่าวจะเป็นจริงในสตรีที่มีรายได้สูงหรือไม่ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวกับระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการของสตรีในภาคใต้ที่มีรายได้ปานกลาง และมีรายได้สูงนั้น พบว่า สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีรายได้ต่ำ พบว่า จำนวนตัวอย่างของสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานมีจำนวนเพียง 1 ราย ทำให้ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่า สตรีในกลุ่มนี้มีแบบแผนความสัมพันธ์ตามสมมติฐานหรือไม่ แสดงว่า เมื่อนำรายได้ของสตรีมาร่วมพิจารณาด้วย ยังคงพบความสัมพันธ์ดังกล่าวเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปรทั้งสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสตรีในภาคใต้ ดังนั้นรายได้ของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ รายได้ และภาค

ระยะเวลาที่ใช้ รอรับบริการ และรายได้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน
รายได้ต่ำ						
รอคอยไม่นาน	11.20	497	2.73	10.71	49	3.32
รอคอยนาน	10.56	36	3.69	12.00	1**	0.00
	F = 1.7467			F = 0.1467		
รายได้ปานกลาง						
รอคอยไม่นาน	11.70	197	2.52	10.47	308	2.70
รอคอยนาน	11.00	13	3.42	8.31	16	3.00
	F = 0.8840			F = 9.6460*		
รายได้สูง						
รอคอยไม่นาน	11.68	93	2.58	10.56	358	2.80
รอคอยนาน	12.50	4**	1.91	8.47	21	2.66
	F = 0.3942			F = 11.1082*		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

เมื่อควบคุมด้วยระดับการศึกษาของสตรี (ตารางที่ 17) สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ ไม่แตกต่างไปจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร กล่าวคือ ทั้งสตรีที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า และสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้เวลารอรับบริการ

ไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้ยังคงพบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า ที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า สตรีที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ เป็นจุดบกพร่องของการทำงานของผู้ให้บริการที่ตั้งใจตั้งแต่เริ่มแรกที่จะให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่ล่าช้าก็ตาม สตรีกลุ่มนี้ก็ยังยอมรับข้อบกพร่องนี้ได้ และไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จากผลการศึกษานี้อาจกล่าวได้ว่า หลังจากควบคุมด้วยระดับการศึกษาของสตรีแล้วปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รับบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีส่วนใหญ่ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีในภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะแตกต่างจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปรก็ตาม แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นระดับการศึกษาของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้รับบริการ ระดับการศึกษา และภาค

ระยะเวลาที่ใช้ รับบริการ และระดับการศึกษา	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน
ที่ประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า						
รอคอยไม่นาน	11.41	582	2.70	10.62	525	2.79
รอคอยนาน	11.08	40	3.65	8.57	30	2.69
	F = 0.5330			F = 15.3817*		
สูงกว่าที่ประถมศึกษาปีที่ 4						
รอคอยไม่นาน	11.29	209	2.59	10.28	199	2.77
รอคอยนาน	10.00	13	3.06	8.56	9	3.28
	F = 2.9524			F = 3.2746		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวกับระยะเวลาที่ใช้รับบริการ โดยใช้การเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 18) พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านที่ใช้เวลารับบริการไม่นาน มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านกลับพบว่า สตรีที่ใช้เวลารับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลารับบริการนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุผลหนึ่งก็คือ สตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านจะมีความเข้าใจระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ เนื่องจากได้เคยทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับโครงการสาธิต และอาจได้รับสิทธิพิเศษเมื่อมาใช้บริการ เช่น

บริการดี ไม่เสียค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ถึงแม้ว่าการให้บริการของเจ้าหน้าที่จะล่าช้าไปบ้าง สตรีกลุ่มนี้ก็ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สำหรับในภาคใต้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการกับระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น มีแบบแผนความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกับที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานจะมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น พบว่า ถึงแม้สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานจะมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนาน แต่ความแตกต่างนี้ก็ไม่มีความสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีกลุ่มนี้มีประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับโครงการพัฒนาในหมู่บ้าน ทำให้ได้เห็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะทำงานได้ดี จึงมีความเข้าใจถึงขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่อาจจะล่าช้าไปบ้าง ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการจึงมีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มดังกล่าวไม่มากนัก จากผลการศึกษาที่พบหลังจากทำการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านมาพิจารณาประกอบแล้ว ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน แม้ว่าคุณค่าความสัมพันธ์นี้จะแตกต่างจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปรก็ตาม แต่ทิศทางความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านมีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น

สรุปโดยทั่วไปแล้ว พบว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคใต้ต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าจะนำตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของสตรีมาร่วมพิจารณาในรูปตัวแปรควบคุม ก็ปรากฏว่าแบบแผนความสัมพันธ์ยังคงเดิม แม้ว่าคุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในกลุ่มอายุ 25-34 ปี สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านไม่มีความสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน สำหรับสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น พบว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งก่อนและหลังการควบคุมด้วยตัวแปรลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ยกเว้น

สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป และสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ที่พบว่าระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน กลับพบว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว การที่พบว่าระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้น อาจเป็นผลมาจากแรงบังคับทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลมาจากกระบวนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงความมุ่งหวังในการบริโภค และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ซึ่งเป็นผลทำให้สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นในขั้นพื้นฐานสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตมากขึ้น นอกจากนี้ สตรีกลุ่มนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร และมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้บุตรได้รับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้สตรีจำเป็นต้องใช้วิถีคุมกำเนิด เพื่อจำกัดขนาดครอบครัว โดยไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล และโดยที่สตรีกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะเลือกใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลประเภทอื่นๆ ได้น้อยกว่าสตรีในภาคใต้ เนื่องจากสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฐานะทางเศรษฐกิจและมีระดับการศึกษาต่ำกว่าสตรีในภาคใต้ จึงเป็นไปได้ที่สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐมากกว่าสตรีในภาคใต้ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีโอกาสพบเห็นหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่มากกว่าสตรีในภาคใต้ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีความเข้าใจระบบการทำงานและเห็นใจเจ้าหน้าที่มากกว่าสตรีในภาคใต้ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการจึงมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือน้อยกว่าสตรีในภาคใต้ จึงอาจสรุปได้ว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคใต้

ศูนย์วิจัยกัญชง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีค่าบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้รับบริการ การเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน และภาค

ระยะเวลาที่ใช้รับบริการ และการเป็นสมาชิกของ กลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน
ไม่เป็นสมาชิก						
รอคอยไม่นาน	11.29	475	2.62	10.42	385	2.73
รอคอยนาน	10.13	31	3.31	8.59	22	3.05
	F = 5.5543*			F = 9.2359*		
เป็นสมาชิก						
รอคอยไม่นาน	11.55	175	2.71	10.78	201	2.81
รอคอยนาน	11.91	11	4.28	9.13	8	1.73
	F = 0.1640			F = 2.7313		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ

ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ น่าจะมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี โดยครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยห่างจากสถานบริการแตกต่างกัน น่าจะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งบริการได้ต่างกัน กล่าวคือ สตรีที่เดินทางในระยะทางไกลน่าจะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งบริการได้มากกว่าสตรีที่เดินทางในระยะทางไกล อันอาจจะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรี โดยสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลกว่าจะมีความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลกว่า

ผลการทดสอบความล้มพันธุ้ในตารางที่ 19 ก่อนที่จะควบคุมด้วยตัวแปรอื่น พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลไม่มากนัก และความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีในภาคใต้ กลับพบว่า สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ในชนบทของประเทศไทยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขมูลฐาน (primary health care) โดยเฉพาะบริการด้านการวางแผนครอบครัว ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจภาวะการคุมกำเนิดในประเทศไทย ครั้งที่ 3 (CPS 3) ปี พ.ศ. 2527 ซึ่งพบว่า ร้อยละ 88 ของสตรีชนบทที่สมรสแล้วอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีสถานอนามัยหรือโรงพยาบาลตั้งอยู่ในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร (Kamnuansilpa and Chamratrithirong, 1983: 75) ซึ่งอาจเป็นผลจากการขยายจำนวนหน่วยบริการและการปรับปรุงการคมนาคม จึงทำให้สตรีที่มีที่อยู่อาศัยห่างไกลจากสถานพยาบาลสามารถเข้าถึงแหล่งบริการได้ไม่แตกต่างจากสตรีที่มีที่อยู่อาศัยใกล้กับสถานพยาบาล ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของสตรีเมื่อไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล และไม่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน		
ระยะทางใกล้	11.54	320	2.85	10.32	196	2.80
ระยะทางไกล	11.22	491	2.64	10.44	561	2.82
	F = 2.6475				F = 0.2595	

เมื่ออายุของสตรีเป็นตัวแปรควบคุม ปรากฏผลในตารางที่ 20 ดังนี้คือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกกลุ่มอายุ ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ พบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 35-49 ปีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีในกลุ่มอายุ 25-34 ปีนั้น ปรากฏว่าพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลกลับมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีกลุ่มอายุ 25-34 ปีนี้เป็นสตรีกลุ่มเป้าหมายที่ทางรัฐบาลต้องเร่งดำเนินการให้มีการใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสถานพยาบาล โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และจัดทำโครงการวางแผนครอบครัวในระดับชุมชนมากขึ้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่และสตรีกลุ่มนี้ได้รู้จักกันและมีความคุ้นเคยกัน เมื่อสตรีมาใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลก็จะได้รับการต้อนรับที่ดี และได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่ทำให้สตรีไม่พึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า เมื่อควบคุมด้วยอายุของสตรีแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทุกกลุ่มอายุ ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่สำหรับสตรีในภาคใต้กลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 35-49 ปี แม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีทิศทางตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปรก็ตาม แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นอายุของสตรีไม่มีผลต่ระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและอายุของสตรี และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ และอายุของสตรี	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
อายุ 15-24 ปี						
ระยะทางใกล้	11.44	72	2.38	10.28	36	3.13
ระยะทางไกล	10.83	104	2.54	9.89	116	2.85
	F = 2.6465			F = 0.4906		
อายุ 25-34 ปี						
ระยะทางใกล้	11.25	149	3.02	10.05	110	2.63
ระยะทางไกล	11.08	240	2.75	10.51	280	2.83
	F = 0.3390			F = 2.2535		
อายุ 35-49 ปี						
ระยะทางใกล้	12.05	99	2.86	10.96	50	2.87
ระยะทางไกล	11.74	147	2.47	10.70	165	2.73
	F = 0.8151			F = 0.3314		

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อควบคุมด้วยจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรี (ตารางที่ 21) พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน และสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษานี้พบเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร แต่สำหรับในภาคใต้ กลับพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจ

ของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป มีทิศทางตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลจะมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไปนั้น ส่วนหนึ่งมีประสบการณ์ใช้ชีวิตอยู่กับเด็กชนิดต่างๆ มากกว่าสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและสตรีที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน จึงทำให้สตรีกลุ่มนี้ไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลบ่อยครั้งก็น่าจะมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่และเห็นใจเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่า สตรีกลุ่มนี้บางส่วนอาจใช้ชีวิตอยู่กับเด็กชนิดถาวร เช่น การทำหมันด้วย เนื่องจากสตรีกลุ่มดังกล่าวมีจำนวนบุตรที่เพียงพอต่อความต้องการแล้ว สตรีกลุ่มนี้จะไม่ไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มนี้ ส่วนสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและสตรีที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน ยังคงพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน ซึ่งตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและจำนวนบุตรที่มีชีวิต และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ และจำนวนบุตรที่มีชีวิต	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิต 1-2 คน						
ระยะทางใกล้	11.35	212	2.76	10.18	112	2.74
ระยะทางไกล	11.10	303	2.70	10.54	287	2.88
	F = 1.0807			F = 1.3316		
มีบุตรที่มีชีวิต 3 คนขึ้นไป						
ระยะทางใกล้	11.92	108	3.00	10.51	84	2.89
ระยะทางไกล	11.43	188	2.54	10.33	274	2.75
	F = 2.2374			F = 0.2681		

เมื่อนำประเภทอาชีพของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 22) พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล เล็กน้อย และความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคใต้กับระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ พบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวของสตรีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน และตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร โดยสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมกลับพบว่าทิศทางของความสัมพันธ์แตกต่างไปจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจาก

ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดี อาจมีทางเลือกที่จะไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนที่อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัยของสตรีได้ตามความต้องการ ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี จากผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า เมื่อใช้ประเภทอาชีพของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐนะตัวแปรควบคุมแล้ว ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ส่วนใหญ่ มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีภาคใต้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม แม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะแตกต่างจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปรก็ตาม แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นประเภทอาชีพของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและประเภทอาชีพ และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ และประเภทอาชีพ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	
ในภาคเกษตรกรรม					
ระยะทางไกล	11.52	295	2.87	10.09 122	2.81
ระยะทางไกล	11.22	473	2.64	10.46 407	2.82
	F = 2.1754		F = 1.5906		
นอกภาคเกษตรกรรม					
ระยะทางไกล	11.80	25	2.61	10.70 74	2.76
ระยะทางไกล	11.28	18	2.80	10.40 154	2.81
	F = 0.3932		F = 0.6005		

เมื่อใช้รายได้ของสตรีเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม ผลในตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งที่มีรายได้ต่ำ รายได้ปานกลาง และรายได้สูง ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคใต้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีรายได้ต่ำ และสตรีที่มีรายได้ปานกลางนั้น มีทิศทางเช่นเดียวกับสมมติฐาน แต่แตกต่างจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากแรงบังคับทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้สตรีที่มีรายได้ต่ำ และสตรีที่มีรายได้ปานกลาง จำเป็นต้องใช้วิธีคมนาคมเพื่อจำกัดขนาดครอบครัว โดยสตรีกลุ่มนี้จะเลือกใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐมากกว่าสถานพยาบาลของเอกชน เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายต่ำ ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มนี้ แต่ในส่วนของสตรีที่มีรายได้สูงนั้น ยังคงพบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางกลับกันกับสมมติฐาน และตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร คือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล มีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า เมื่อควบคุมด้วยรายได้ของสตรีแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทิศทางตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่สำหรับสตรีในภาคใต้ที่มีรายได้ต่ำ และสตรีที่มีรายได้ปานกลางนั้น แม้จะความสัมพันธ์ดังกล่าวจะแตกต่างจากข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปรก็ตาม แต่ทิศทางความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนั้นรายได้ของสตรีไม่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านกาารวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและรายได้ และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ และรายได้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน
รายได้ต่ำ						
ระยะทางใกล้	11.38	198	2.99	11.50	8	3.02
ระยะทางไกล	11.00	316	2.68	10.56	41	3.39
	F = 2.1866			F = 0.5293		
รายได้ปานกลาง						
ระยะทางใกล้	11.78	87	2.63	10.49	80	2.82
ระยะทางไกล	11.63	116	2.53	10.30	242	2.72
	F = 0.1743			F = 0.2876		
รายได้สูง						
ระยะทางใกล้	11.79	34	2.58	10.11	108	2.77
ระยะทางไกล	11.63	57	2.55	10.58	268	2.83
	F = 0.0859			F = 2.1562		

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลจากการนำระดับการศึกษาของสตรีมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 24)

พบว่า สตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า และสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล แต่ความแตกต่างนี้ไม่นับสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้แม้ยังคงพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า และ

สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ
นั้น มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงข้ามกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยัง
สถานบริการในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถาน
บริการในระยะทางไกล และเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการ
เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงทำให้สตรีทั้งในภาคตะวันออก-
เฉียงเหนือและในภาคใต้มองเห็นว่า การมีครอบครัวขนาดเล็กเป็นสิ่งจำเป็นและยอมรับว่าเป็นสิ่ง
ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และเป็นวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาใดก็จะ
ยอมรับบรรทัดฐานเกี่ยวกับการมีครอบครัวขนาดเล็ก ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถาน
บริการจึงไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล และ
ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มนี้ สำหรับผลการศึกษาที่พบหลังจากใช้ระดับการศึกษา
ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุมแล้ว ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะทาง
จากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออก-เฉียงเหนือและ
ในภาคใต้มีนัย มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นระดับการศึกษา
ของสตรีไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและระดับการศึกษา และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ และระดับการศึกษา	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน ภาค	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน ภาค	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า						
ระยะทางใกล้	11.62	230	2.96	10.39	134	2.79
ระยะทางไกล	11.25	365	2.63	10.52	416	2.82
	F = 2.5660			F = 0.2207		
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4						
ระยะทางใกล้	11.33	90	2.55	10.18	62	2.84
ระยะทางไกล	11.14	126	2.69	10.21	145	2.81
	F = 0.2752			F = 0.0072		

เมื่อใช้การเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม ผลปรากฏในตารางที่ 25 ดังนี้คือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี สำหรับภาคใต้ก็เช่น ยังคงพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านกับระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการนั้น มีทิศทางของความสัมพันธ์ที่ตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางใกล้มีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกล และเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า

การเป็นสมาชิกหรือไม่ เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านของสตรีในภาคนี้ ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เนื่องจากสตรีกลุ่มนี้ยังมีอัตราคุมกำเนิดต่ำที่สุด (ภาคนี้ยังมีอัตราคุมกำเนิดเท่ากับร้อยละ 46.6) จึงทำให้รัฐบาลได้เร่งดำเนินการขยายโครงการวางแผนครอบครัวเข้าสู่ระดับชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชนบท และพื้นที่ที่ห่างไกลจากสถานบริการ ดังนั้นสตรีในภาคนี้จึงได้รับการสนใจและดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี เพื่อให้สตรีใช้วิธีคุมกำเนิดอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้นไม่ว่าสตรีกลุ่มนี้จะเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลหรือในระยะทางไกลที่มีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน และภาค

ระยะทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการ และการเป็นสมาชิกของ กลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ไม่เป็นสมาชิก					
ระยะทางใกล้	11.48	209	2.79	108	2.88
ระยะทางไกล	11.11	274	2.59	296	2.73
	F = 2.3127		F = 0.0890		
เป็นสมาชิก					
ระยะทางใกล้	11.68	73	3.19	46	2.50
ระยะทางไกล	11.46	111	2.55	163	2.86
	F = 0.2811		F = 1.5528		

สรุปจากการวิเคราะห์ในระดั 2 ตัวแปรของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีความพึงพอใจสูงกว่า สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อมา ตัวแปรลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม เข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุม ก็ยังคงพบความสัมพันธ์ที่ตรงกับข้อค้นพบในระดั 2 ตัวแปร สำหรับในภาคใต้ก่อนที่จะควบคุมด้วย ตัวแปรอื่น ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถาน บริการในระยะทางไกลมีความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถาน บริการในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อมาตัวแปรอื่น เข้ามาร่วมพิจารณาแล้ว ก็ยังคง พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงกับข้อค้นพบในระดั 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีกลุ่มอายุ 15-24 ปี และสตรีกลุ่มอายุ 35-49 ปี สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป สตรีที่ประกอบอาชีพนอก ภาคเกษตรกรรม สตรีที่มีรายได้ต่ำ และสตรีที่มีรายได้ปานกลาง ที่พบว่าความสัมพันธ์ไม่มีทิศทาง เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งไม่ตรงกับข้อค้นพบในระดั 2 ตัวแปร กล่าวคือ สตรีที่เดินทางจากที่อยู่ อาศัยไปยังสถานบริการในระยะทางไกลมีความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานบริการในระยะทางไกล แต่เป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็น ผลจากการขยายจำนวนของหน่วยบริการและการปรับปรุงการคมนาคม จึงทำให้สถานพยาบาล ใดก็ได้ สถานีอนามัย หรือโรงพยาบาลอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยของสตรีชนบทไม่เกิน 5 กิโลเมตร ซึ่ง สตรีที่มีที่อยู่อาศัยห่างไกลจากอำเภอหรือชุมชน สามารถเข้าถึงแหล่งบริการได้ไม่แตกต่างจากสตรี ที่มีที่อยู่อาศัยใกล้ เขตชุมชนหรือสถานพยาบาล ดังนั้นระยะทางที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยัง สถานบริการ จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของสตรีเพื่อมาใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัว ที่สถานพยาบาล และมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว ทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้น้อยมาก

3. ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ

ผลงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงว่าระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถาน บริการเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เนื่องจากผู้ใช้บริการ บางส่วนต้องใช้เวลาเดินทางนานเพื่อไปขอรับบริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการได้ ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็น

แนวทางการศึกษาค้นคว้า "สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการที่สั้นกว่าจะมีความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการที่ยาวนานกว่า"

ข้อมูลในตารางที่ 26 ก่อนที่จะควบคุมด้วยตัวแปรอื่น ปรากฏว่าสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ ที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลายาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการสร้างหน่วยบริการด้านสาธิตสุขในช่วงทศวรรษ 1970 (ระหว่างปี พ.ศ.2513-2522) และการปรับปรุงการคมนาคมในปี พ.ศ.2522 ซึ่งทำให้หน่วยบริการที่ใกล้ที่สุดของรัฐที่จะให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยเพียง 3.5 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางน้อยกว่าครึ่งชั่วโมงในปี พ.ศ.2527 โดยหน่วยบริการของรัฐที่ใกล้ที่สุดคือ สถานีอนามัยตำบล ซึ่งจะให้บริการเฉพาะยาเม็ดคุมกำเนิดและถุงยางอนามัย ส่วนวิธียูมกำเนิดชนิดอื่นๆ นั้นสามารถไปใช้บริการได้ที่หน่วยบริการของรัฐในระดับที่สูงขึ้นไปคือ โรงพยาบาลชุมชน ซึ่งในช่วงเวลาเมื่อไม่นานมานี้การขยายขอบข่ายของโรงพยาบาลชุมชนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาจสะท้อนให้เห็นว่าระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปถึงโรงพยาบาลลดลงอย่างเห็นได้ชัดระหว่างปี พ.ศ.2522-2527 โดยในปี พ.ศ.2527 หมู่บ้านโดยเฉลี่ยอยู่ในรัศมีอย่างน้อย 15 กิโลเมตรจากโรงพยาบาล (นิพนธ์ เทพวัลย์, 2530: 183-184) และเนื่องจากวิธียูมกำเนิดที่สตรีต้องไปรับบริการที่โรงพยาบาล เป็นวิธีที่ไม่จำเป็นต้องกลับไปรับบริการใหม่อีก หรือกลับไปแต่ไม่บ่อยครั้งเท่าในการฉีดยาเม็ดคุมกำเนิด ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการน่าจะจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัว และไม่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง จากที่อยู่อาศัยไปยัง สถานบริการ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ส่วนเบี่ยงเบน	
	เลขคณิต	จำนวน	เลขคณิต	จำนวน	มาตรฐาน	
ระยะเวลาน้อย	11.47	383	2.77	10.48	399	2.76
ระยะเวลายาวนาน	11.21	420	2.72	10.36	361	2.87
	F = 1.7982			F = 0.3071		

เมื่อควบคุมด้วยอายุของสตรี (ตารางที่ 27) พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกกลุ่มอายุ ที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ พบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และสตรีกลุ่มอายุ 35-49 ปี ที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีในกลุ่มอายุ 25-34 ปีกลับพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการมีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีในกลุ่มอายุนี้นี้เป็นสตรีที่อยู่ในวัยที่พร้อมจะมีบุตรได้สูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่นๆ แต่ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาจทำให้สตรีเหล่านี้จำเป็นต้องจำกัดขนาดครอบครัว และส่วนใหญ่จะใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดชั่วคราว โดยสตรีกลุ่มนี้ต้องไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนตามความเหมาะสมของ

แต่ละบุคคล แสดงให้เห็นว่า สตรีกลุ่มนี้มีความจำเป็นต้องใช่วิธีหมักำเน็ด ทั้งนี้ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่ได้ เป็นอุปสรรคต่อการไปรับบริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล และไม่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัว จากผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า เมื่อใช้อายุของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุมแล้ว ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ ส่วนใหญ่มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีภาคใต้กลุ่มอายุ 25-34 ปี ที่พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ทั้งนี้อายุของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีภาคใต้กลุ่มอายุ 25-34 ปี เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและอายุของสตรี และภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจาก ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และอายุของสตรี	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้			
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน		
อายุ 15-24 ปี						
ระยะเวลาสั้น	11.28	88	2.47	10.14	83	2.84
ระยะเวลายาวนาน	10.86	87	2.52	9.72	68	2.98
	F = 1.2548		F = 0.7959			
อายุ 25-34 ปี						
ระยะเวลาสั้น	11.19	183	2.91	10.39	219	2.71
ระยะเวลายาวนาน	11.10	205	2.83	10.44	174	2.90
	F = 0.0927		F = 0.0241			
อายุ 35-49 ปี						
ระยะเวลาสั้น	12.06	112	2.71	10.95	97	2.78
ระยะเวลายาวนาน	11.61	128	2.65	10.62	119	2.74
	F = 1.7160		F = 0.7499			

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 28) พบว่า ทั้งสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน และสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป ที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่นับสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้ พบว่า สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไปที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่

สัมผัสระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและไม่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน กลับพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการนั้น มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน และเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและไม่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คนนั้น อาจจะมีความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดน้อยและมีความจำเป็นต้องใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อเว้นระยะห่างของการมีบุตร เนื่องจากสตรีในกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐ ถึงแม้จะต้องเสียเวลานานเพื่อเดินทางไปยังสถานพยาบาลก็ตาม สตรีในกลุ่มนี้ก็ยอมรับสภาพได้ และระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัว จากผลการศึกษาแสดงว่า หลังจากใช้จำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีเป็นตัวแปรควบคุมแล้ว ยังคงพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสตรีในภาคใต้ที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไปนั้น มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีในภาคใต้ที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและไม่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน ที่พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคใต้ที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและไม่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน เท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและจำนวนบุตรที่มีชีวิตและภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจาก ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และจำนวนบุตรที่มีชีวิต	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิต 1-2 คน						
ระยะเวลาดำเนิน	11.29	257	2.72	10.37	218	2.73
ระยะเวลายาวนาน	11.09	256	2.74	10.53	181	2.98
	F = 0.7040			F = 0.3080		
มีบุตรที่มีชีวิต 3 คนขึ้นไป						
ระยะเวลาดำเนิน	11.83	126	2.87	10.60	181	2.81
ระยะเวลายาวนาน	11.39	164	2.70	10.19	180	2.75
	F = 1.7574			F = 1.9409		

เมื่อใช้ประเภทอาชีพของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 29) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้กับระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการนั้น มีทิศทางที่ตรงกัน สมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ทั้งสตรีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีทั้ง 2 ภาคนี้ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของการอยู่อาศัยกับครอบครัวของพ่อแม่หลังจากแต่งงาน คือสตรีที่มีความจำเป็นต้องอาศัยอยู่กับพ่อแม่มีระยะเวลาที่สั้นกว่าเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ ต่อจากนั้นก็มุ่งสมรสของสตรีก็จะแยกเรือนออกไปตั้ง

ครอบครัวของตนเองต่างหาก (Neolocal Residence) ซึ่งมักจะเป็นการปลูกบ้านอยู่ไม่ห่างจากบ้านของพ่อแม่ของสตรีหรือของสามี (นิพนธ์ เทพวัลย์, 2530: 45) ดังนั้นสตรีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมจำเป็นต้องจำกัดขนาดครอบครัว โดยไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล ข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงนัยว่าประเภทอาชีพไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้ง 2 ภาคนี้

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและประเภทอาชีพและภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจาก ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และประเภทอาชีพ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน
ในภาคเกษตรกรรม				
ระยะเวลาสั้น	11.44	358	10.40	268
ระยะเวลายาวนาน	11.22	401	10.39	264
	F = 1.2265		F = 0.0014	
นอกภาคเกษตรกรรม				
ระยะเวลาสั้น	11.88	25	10.64	131
ระยะเวลายาวนาน	11.00	19	10.30	97
	F = 1.1526		F = 0.8352	

การศึกษาครั้งนี้ใช้รายได้ของสตรีซึ่ง เป็นรายได้ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวรวมกัน โดยจำกัดระยะเวลาให้เป็นรายได้ในรอบปีมาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวกับระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการตามตารางที่ 30 พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้ต่ำที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีรายได้ปานกลางและสตรีที่มีรายได้สูง พบว่า ความสัมพันธ์นี้ไม่มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาสั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีทั้ง 2 กลุ่มมีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถเลือกใช้ชีวิตคุณภาพดีเกิดจากสถานพยาบาลเอกชนอื่นๆ ได้ และถ้าไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐก็อาจได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่อย่างดี เนื่องจากสตรีกลุ่มนี้อาจเคยให้ความช่วยเหลือกับสถานพยาบาล เช่น บริจาคทรัพย์สินเพื่อสมทบทุนสร้างล้างในชนบท เป็นต้น ถึงแม้ว่าสตรีกลุ่มนี้จะต้องเสียเวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่นาน สตรีกลุ่มนี้ก็ยอมรับสภาพได้ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่ทำให้สตรีไม่พึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว สำหรับสตรีในภาคใต้ นั้น พบว่า สตรีที่มีรายได้ปานกลางและสตรีที่มีรายได้สูง ที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่มีรายได้ต่ำนั้น พบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงมีทิศทางกลับกันกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากแรงบังคับทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้สตรีที่มีรายได้ต่ำจำเป็นต้องใช้ชีวิตคุณภาพต่ำ เพื่อจำกัดขนาดครอบครัว โดยสตรีกลุ่มนี้จะเลือกใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐมากกว่าสถานพยาบาลของเอกชน เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายต่ำ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการไม่มีผลกระทบบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มนี้ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า เมื่อควบคุมด้วยรายได้ของสตรีแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความ

พึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร แต่สำหรับสตรีในภาคใต้พบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวส่วนใหญ่มิมีทิศทางตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีที่มีรายได้ต่ำ ที่พบว่าความสัมพันธ์มีทิศทางกลับกันกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นรายได้ของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวเฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสตรีในภาคใต้ที่มีรายได้ต่ำ

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและรายได้ และภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจาก ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และรายได้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
รายได้ต่ำ				
ระยะเวลาสั้น	11.38 235	2.86	10.45 20	2.80
ระยะเวลายาวนาน	10.88 271	2.79	10.93 30	3.62
	F = 4.0317*		F = 0.2545	
รายได้ปานกลาง				
ระยะเวลาสั้น	11.57 102	2.65	10.51 160	2.68
ระยะเวลายาวนาน	11.78 101	2.53	10.23 164	2.82
	F = 0.3455		F = 0.8809	
รายได้สูง				
ระยะเวลาสั้น	11.62 45	2.65	10.48 214	2.84
ระยะเวลายาวนาน	11.91 46	2.45	10.41 162	2.81
	F = 0.2961		F = 0.0459	

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อควบคุมด้วยระดับการศึกษาของสตรี (ตารางที่ 31) พบว่า ทั้งสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ ที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า ที่ใช้เวลาดำเนินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาดำเนินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการนั้น ตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาดำเนินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาดำเนินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงย่อมมีความเข้าใจถึงระบบการวางแผนและปัญหาที่พบขณะทำงานได้ดี ดังนั้นการใช้เวลาดำเนินทางนานเพื่อไปใช้บริการด้านบริการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลจึงไม่มีอิทธิพลทำให้ระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มนี้แตกต่างกัน จากผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า เมื่อใช้ระดับการศึกษาของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุมแล้ว ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า มีทิศทางของความสัมพัทธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ยกเว้นสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นระดับการศึกษาของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวเฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำนวน ตามระยะเวลาที่ใช้ เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและระดับการศึกษา และภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจาก ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และระดับการศึกษา	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า						
ระยะเวลาสั้น	11.58	274	2.82	10.68	280	2.77
ระยะเวลายาวนาน	11.18	314	2.74	10.34	274	2.86
	F = 2.9526			F = 1.9304		
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4						
ระยะเวลาสั้น	11.19	109	2.63	10.00	119	2.71
ระยะเวลายาวนาน	11.28	106	2.67	10.43	87	2.93
	F = 0.0625			F = 1.1093		

หลังจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 32) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่ใช้ เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีกลุ่มนี้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน จะมีความเข้าใจระบบ การทำงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ เนื่องจากได้เคยทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับโครงการ สาธารณสุขและอาจได้รับสิทธิพิเศษเมื่อมาใช้บริการ เช่น บริการที่ ไม่เสียค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ถึงแม้จะต้องเสียเวลานานเพื่อเดินทางไปยังสถานพยาบาลก็ตาม สตรีกลุ่มนี้ยินยอมรับ

สภาพได้ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีที่ขอรับการด้านการวางแผนครอบครัว ส่วนสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านยังคงพบว่า สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับในภาคใต้ พบว่า สตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไร้มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์เดิมนั้นกลับกันกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไร้มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น อาจเลือกใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลเอกชนอื่นๆ ได้ เนื่องจากสตรีกลุ่มนี้อาจคิดว่าตนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ถ้าไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลอาจจะได้รับการต้อนรับและดูแลที่ไม่ดีจากเจ้าหน้าที่ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีกลุ่มดังกล่าว จากผลการศึกษาแสดงว่า เมื่อใช้การเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านเป็นตัวแปรควบคุมแล้ว ยังคงพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านและสตรีในภาคใต้ที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงข้ามกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ดังนั้นการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีที่ขอรับการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน และสตรีในภาคใต้ที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน และภาค

ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจาก ที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ และการเป็นสมาชิกของ กลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้			
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน		
ไม่เป็นสมาชิก						
ระยะเวลานั้น	11.35	328	2.67	10.31	213	2.71
ระยะเวลายาวนาน	11.14	245	2.71	10.33	193	2.85
	F = 0.7320		F = 0.0062			
เป็นสมาชิก						
ระยะเวลานั้น	11.51	88	2.99	10.85	109	2.74
ระยะเวลายาวนาน	11.56	95	2.67	10.53	99	2.84
	F = 0.0124		F = 0.7174			

สรุปผลการศึกษานี้ทำให้ทราบว่า เมื่อยังมิได้มีลักษณะต่างๆ เข้ามาร่วมพิจารณา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ มีทิศทางตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมเข้ามาร่วมพิจารณาแล้วพบว่า ผลการศึกษาของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์ตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับสมมติฐาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นสตรีที่มีรายได้ปานกลางและสตรีที่มีรายได้สูง สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 และสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ที่พบว่าทิศทางของความสัมพันธ์กลับกันกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน และเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้พบว่า ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ทิศทางเป็นไปตามสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น สตรีกลุ่มอายุ 25-34 ปี สตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและไม่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน สตรีที่มีรายได้ต่ำ สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ที่พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี เนื่องจากการขยายหน่วยบริการด้านสาธารณสุขในช่วงปี พ.ศ.2513-2522 และการปรับปรุงการคมนาคมในปี พ.ศ.2522 จึงทำให้หน่วยบริการที่ใกล้ที่สุดของรัฐที่จะให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยเพียง 3.5 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางน้อยกว่าครึ่งชั่วโมงในปี พ.ศ.2527 แสดงว่า สตรีในชนบททั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้สามารถเข้าถึงแหล่งบริการได้มากขึ้น และจะมีผลกระทบต่ระดับความพึงพอใจของสตรีทั้ง 2 ภาคน้อยมาก

4. ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว

ในการให้บริการและรับบริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลต่างๆ นั้นจะต้องมีการสื่อสารระหว่างผู้ใช้บริการกับเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาล โดยเฉพาะการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิด และอาการข้างเคียงต่างๆ ที่อาจจะพบได้ในขณะใช้วิธีคุมกำเนิด ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านการวางแผนครอบครัว เพื่อให้ผู้ใช้บริการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และมีความปลอดภัยจากอาการข้างเคียงขณะใช้วิธีคุมกำเนิด ดังนั้นถ้าเจ้าหน้าที่ให้คำอธิบายในเรื่องการวางแผนครอบครัวไม่ชัดเจนทำให้ผู้ใช้บริการไม่เข้าใจเกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดก็อาจจะส่งผลกระทบต่ระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัวได้ ดังนั้นสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากกว่า จึงน่าจะมีความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยกว่า

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวจำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว พบว่า สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความพึงพอใจของสตรี กล่าวคือ สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มาก มีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้พบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยเช่นเดียวกับที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีในภาคใต้ส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาสูงกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล สตรีกลุ่มนี้จะทำความเข้าใจในคำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องการใช้วิธีคุมกำเนิดและอาหารข้างเคียงต่างๆ ได้ง่ายกว่า และสามารถศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ ได้จากแหล่งข่าวประเภทอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ และภาพยนตร์ ได้มากกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นสตรีในภาคใต้จึงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวต่ำกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคใต้ได้น้อยกว่าสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว และภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เข้าใจน้อย	10.44	88	2.77	10.07	147	2.97
เข้าใจมาก	11.51	339	2.71	10.57	548	2.76
	F = 10.8130*			F = 3.6534		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อนำอายุของสตรีเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 34) พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่มอายุ 25-34 ปีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 35-49 ปีนั้น แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวกับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวจะมีทิศทางเดียวกับที่พบในสตรีกลุ่มอายุ 25-34 ปี แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะสตรีในกลุ่มอายุ 15-24 ปีส่วนใหญ่เป็นสตรีที่เริ่มใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ ในช่วงแรกของการสมรส อาจจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดในมากนัก และอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ แต่อย่างไรก็ตาม สตรีกลุ่มนี้มีความจำเป็นต้องใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อจำกัดขนาดครอบครัว จึงเป็นไปได้ที่สตรีกลุ่มนี้จะมีโอกาสไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลอีกในครั้งต่อไป ดังนั้น ถึงแม้ว่าคำอธิบายของเจ้าหน้าที่อาจจะไม่ชัดเจน สตรีกลุ่มนี้ก็ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ส่วนสตรีในกลุ่มอายุ 35-49 ปีเป็นสตรีที่อาจเคยใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ มากกว่าสตรีกลุ่มอื่นๆ จึงเป็นไปได้ที่สตรี

กลุ่มนี้จะไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลบ่อยครั้งก็ น่าจะมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่และเห็นใจเจ้าหน้าที่ ดังนั้นแม้ว่าเจ้าหน้าที่จะให้คำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวไม่ชัดเจนสตรีก็ยังยอมรับข้อบ่งชี้ได้ และไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว และเมื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคใต้ นั้น ยังคงพบว่าสตรีกลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 25-34 ปีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีกลุ่มอายุ 35-49 ปี พบว่า อายุของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี โดยสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากกลับมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวต่ำกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีกลุ่มนี้เป็นสตรีที่เคยใช้ชีวิตคู่มาก่อนต่าง ๆ มากกว่าสตรีกลุ่มอื่นๆ จึงเป็นไปได้ที่สตรีกลุ่มนี้ได้ไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลบ่อยครั้ง ก็น่าจะมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่และเห็นใจเจ้าหน้าที่ ถึงแม้ว่าการให้คำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวของเจ้าหน้าที่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร สตรีกลุ่มนี้ก็ยอมรับสภาพได้ ดังนั้นความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวจึงมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่มอายุ 25-34 ปีเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวและอายุของสตรี และภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว และอายุของสตรี	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน มาตรฐาน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
อายุ 15-24 ปี						
เข้าใจน้อย	10.65	20	2.37	9.50	32	3.20
เข้าใจมาก	11.28	68	2.43	10.19	105	2.82
	F = 1.0484			F = 1.3796		
อายุ 25-34 ปี						
เข้าใจน้อย	9.72	39	2.77	9.94	77	2.89
เข้าใจมาก	11.24	164	2.84	10.58	288	2.73
	F = 9.1586*			F = 3.3332		
อายุ 35-49 ปี						
เข้าใจน้อย	11.28	29	2.86	10.84	38	2.85
เข้าใจมาก	12.07	107	2.59	10.81	155	2.76
	F = 2.0733			F = 0.0034		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อกวคุมด้วยจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรี (ตารางที่ 35) พบว่า ทั้งสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสตรีในภาคใต้ที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมารุบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คนที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไปนั้น พบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผน

ครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุผลที่น่าจะอธิบายได้คือ สตรีที่มีบุตรจำนวนมากจะมีแนวโน้มคุยกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ เนื่องจากสตรีในกลุ่มนี้อาจจะไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลหลายครั้ง จึงทำให้สตรีในกลุ่มนี้มีความเข้าใจและเห็นใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นถึงแม้ว่าสตรีจะไม่เข้าใจคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวจากเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร แต่ก็จะมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวเฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป และสตรีในภาคใต้ที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวและจำนวนบุตรที่มีชีวิตและภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว และจำนวนบุตรที่มีชีวิต	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้			
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน		
ไม่มีบุตรที่มีชีวิตและมีบุตรที่มีชีวิต 1-2 คน						
เข้าใจน้อย	10.29	55	2.86	9.87	75	2.87
เข้าใจมาก	11.42	217	2.68	10.57	292	2.79
	F = 7.5651*				F = 3.7640*	
มีบุตรที่มีชีวิต 3 คนขึ้นไป						
เข้าใจน้อย	10.70	33	2.65	10.29	72	3.08
เข้าใจมาก	11.68	122	2.75	10.57	256	2.73
	F = 3.3665				F = 0.5688	

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อใช้ประเภทอาชีพของสตรีมาพิจารณาในฐานะตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 36) ปรากฏว่า สตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างน้อยสำคัญทางสถิติ แต่การศึกษาค้างนี้ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าในกลุ่มสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมนั้นความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวกับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวจะเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ทั้งนี้เพราะจำนวนตัวอย่างของสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยมีจำนวนเพียง 2 รายเท่านั้น ส่วนการวิจัยของภาคใต้พบว่ ทั้งสตรีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยกว่า แต่ความแตกต่างดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการรณรงค์การวางแผนครอบครัวโดยอาสาสมัครด้วยสื่อต่างๆ ให้เป็นที่แพร่หลายในชุมชน โดยเฉพาะในเขตชนบทของภาคใต้ซึ่งเป็นที่ที่ยังมีอัตราเพิ่มของประชากรสูงกว่าภาคอื่นๆ จึงทำให้สตรีกลุ่มนี้ได้รับฟังคำแนะนำต่างๆ ปออยครั้งจนมีความรู้และความเข้าใจในการวางแผนครอบครัวมากขึ้นด้วย ถึงแม้ว่าสตรีจะไม่เข้าใจคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวจากเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร แต่ก็จะมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นประเภทอาชีพของสตรีจึงไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวและประเภทอาชีพ และภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว และประเภทอาชีพ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ในภาคเกษตรกรรม						
เข้าใจน้อย	10.48	86	2.79	10.04	94	2.91
เข้าใจมาก	11.51	320	2.73	10.51	399	2.79
	F = 9.5618*			F = 2.0629		
นอกภาคเกษตรกรรม						
เข้าใจน้อย	9.00	2**	1.41	10.13	53	3.10
เข้าใจมาก	11.63	19	2.39	10.75	149	2.67
	F = 2.2801			F = 1.9293		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** จำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

เมื่อใช้รายได้ของสตรีเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 37) ปรากฏผลดังนี้คือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้ค่า ที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูงนั้น แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวกับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวจะมีทิศทางเดียวกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ก็ยังเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีทั้ง 2 กลุ่มไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและอาจเคยได้รับความช่วยเหลือกับสถานพยาบาล เช่น บริจาคทรัพย์สินเพื่อซื้อ

อุปกรณ์การแพทย์ต่างๆ เป็นต้น และเมื่อสตรีมาใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลก็จะได้รับการต้อนรับและดูแลที่ดีจากเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ถึงแม้ว่าในบางครั้งสตรีจะเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย สตรีกลุ่มนี้ก็ไม่ถือว่าเจ้าหน้าที่ทางด้านบริการบกพร่อง สำหรับในภาคใต้ พบว่า สตรีที่มีรายได้ปานกลางที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีรายได้ต่ำ กลับพบว่ารายได้ของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี โดยสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวต่ำกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่มีรายได้ต่ำไม่ให้ความสำคัญหรือไม่สนใจต่อคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวของเจ้าหน้าที่มากนัก แต่จะสนใจในอัยยาคัยและการดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่มากกว่า ส่วนสตรีที่มีรายได้สูงนี้ถึงพบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจจะอธิบายได้ว่า โดยทั่วไปแล้วค่านิยมในสังคมไทย จะให้ความสำคัญ เชื่อถือและยกย่องผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หากสตรีที่มีรายได้สูงไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลก็มักจะได้รับการต้อนรับและดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากเจ้าหน้าที่ ถึงแม้คำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวของเจ้าหน้าที่จะไม่ชัดเจนเท่าที่ควร สตรีกลุ่มนี้ก็ยังยอมรับสภาพได้ ดังนั้นความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวจึงมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้ต่ำและสตรีในภาคใต้ที่มีรายได้ปานกลางเท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวและรายได้ และภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว และรายได้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
รายได้ต่ำ						
เข้าใจน้อย	10.30	61	2.81	10.86	14	3.78
เข้าใจมาก	11.27	204	2.74	10.38	26	3.49
	F = 5.9315*			F = 0.1576		
รายได้ปานกลาง						
เข้าใจน้อย	10.85	20	2.66	9.70	70	2.80
เข้าใจมาก	12.01	90	2.61	10.60	234	2.67
	F = 3.2217			F = 5.9713*		
รายได้สูง						
เข้าใจน้อย	11.00	6	3.10	10.32	63	2.94
เข้าใจมาก	11.63	43	2.65	10.57	286	2.78
	F = 0.2853			F = 0.4162		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลในตารางที่ 38 ซึ่งนำตัวแปรระดับการศึกษาของสตรีมาเป็นตัวแปรควบคุม แสดงว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า ที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น

พบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ เป็นจุดบกพร่องของการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ดี ดังนั้นแม้เจ้าหน้าที่จะให้คำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวไม่ชัดเจน สตรีก็ยังยอมรับข้อบกพร่องนี้ได้ และไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว ส่วนในภาคใต้ นั้นพบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่านั้น แม้ว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างที่พบนี้ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวได้รณรงค์การใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ ให้เป็นที่แพร่หลายโดยใช้กลวิธีต่างๆ เช่น เยี่ยมบ้าน ประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่างๆ เป็นต้น โดยเฉพาะสตรีในภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาต่ำเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่ทางรัฐบาลจะต้องหาแนวทางให้สตรีกลุ่มดังกล่าวมีการใช้วิธีคุมกำเนิดมากขึ้น อาจจะทำให้สตรีในกลุ่มนี้ได้รับความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัวมากขึ้นกว่าเดิม และมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ ดังนั้นถึงแม้ว่าคำอธิบายของเจ้าหน้าที่อาจจะไม่ชัดเจน สตรีกลุ่มนี้ก็ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า เมื่อใช้ระดับการศึกษาของสตรีเป็นตัวแปรควบคุม แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวกับระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามสมมติฐาน และตรงกับข้อค้นพบในระดับ 2 ตัวแปร ส่วนสตรีในภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าทิศทางของความสัมพันธ์ เป็นไปตามสมมติฐานและมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นระดับการศึกษาของสตรีจึงไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวและระดับการศึกษา และภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว และระดับการศึกษา	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า						
เข้าใจน้อย	10.28	68	2.87	10.35	105	2.94
เข้าใจมาก	11.58	245	2.72	10.63	402	2.78
	F = 11.9764*			F = 0.7935		
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4						
เข้าใจน้อย	11.00	20	2.41	9.38	42	2.95
เข้าใจมาก	11.33	94	2.69	10.42	146	2.72
	F = 0.2573			F = 4.6163*		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อนำการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 39) พบว่า การเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ โดยสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น พบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่

เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ และเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะใช้บริการได้ดี จึงทำให้สตรีกลุ่มนี้มีความเข้าใจและเห็นใจเจ้าหน้าที่ ถึงแม้ว่าคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวของเจ้าหน้าที่ยังไม่เป็นที่เข้าใจเท่าที่ควร สตรีกลุ่มนี้ก็ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สำหรับอนาคตก็พบว่า สตรีที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านนั้น พบว่า ระดับความพึงพอใจของสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มาก และสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยนั้น มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากันคือ 10.65 ซึ่งพอจะอธิบายได้ว่าสตรีทั้ง 2 กลุ่มนี้มีสัมพันธภาพที่ดีกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอยู่แล้ว เนื่องจากโครงการรณรงค์การวางแผนครอบครัวมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ได้พบปะและพูดคุยกับผู้ใช้บริการในพื้นที่มากขึ้น ถึงแม้ว่าคำอธิบายของเจ้าหน้าที่ในบางครั้งอาจจะไม่กระจ่างเท่าที่ควร แต่สตรีที่ใช้บริการก็ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวและการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน และภาค

ความเข้าใจในคำอธิบาย เรื่องการวางแผนครอบครัว และการเป็นสมาชิกของ กลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ไม่เป็นสมาชิก						
เข้าใจน้อย	10.15	52	2.39	10.06	80	3.04
เข้าใจมาก	11.61	190	2.66	10.52	290	2.68
	F = 12.8029*			F = 1.7233		
เป็นสมาชิก						
เข้าใจน้อย	10.86	21	3.58	10.65	40	2.90
เข้าใจมาก	11.41	88	2.93	10.65	156	2.82
	F = 0.5516			F = 0.0001		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับสตรีในภาคใต้พบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบาย

เรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย แต่ความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเอาตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของสตรี มาร่วมพิจารณาในสถานะตัวแปรควบคุม สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว ยกเว้นสตรีในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 35-49 ปี สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป สตรีที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูง สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และสตรีที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในภาคใต้นี้ พบว่า ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิต และมีบุตรที่มีชีวิตจำนวน 1-2 คน สตรีที่มีรายได้ปานกลาง และสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น ส่วนกลุ่มอื่นๆ นั้น พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐาน แต่ก็ยังเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นสตรีที่มีรายได้ต่ำ ที่พบว่าความสัมพันธ์มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวจึงมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีในภาคใต้น้อยกว่าสตรีในตะวันออกเฉียงเหนือ จึงอาจสรุปได้ว่า ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าถึงบริการกับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกหมู่

เนื่องจากลักษณะผู้ใช้บริการและการใช้บริการสุขภาพของผู้ใช้บริการจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการสุขภาพและการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวของสถานพยาบาล หากผู้บริหารของสถานพยาบาลได้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลแล้วจะ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ดีขึ้น เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และจัดบริการให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์ในส่วนนี้ใช้วิธีวิเคราะห์การจำแนกหมู่ เพื่อศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว โดยจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเข้าถึงบริการกับระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งความสัมพันธ์ที่ยังไม่ได้รับอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ และความสัมพันธ์ที่ปรับอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ แล้ว ซึ่งตัวแปรที่จะนำมาทดสอบในแบบจำลองการวิเคราะห์จำแนกหมู่มีดังนี้คือ ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว และอายุของสตรี โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ

ผลการศึกษาสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อยังไม่นำปัจจัยอื่นๆ มาร่วมพิจารณา (สมมติที่ไม่ปรับ ในตารางที่ 40) พบว่า สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนานไม่มากนัก และความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำปัจจัยอื่นคือ ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว และอายุของสตรี มาร่วมพิจารณาด้วย (สมมติที่ปรับ ในตารางที่ 40) พบว่า ความแตกต่างในระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวตามระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการกลับลดลง (จากค่า η^2 0.03 ลดลงเป็น β^2 0.00) แต่ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปตามสมมติฐานกล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนาน แต่ความสัมพันธ์นี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าปัจจัยอื่นๆ ทุกตัวรวมกันไม่มีผลสนับสนุนที่จะก่อให้เกิดความผันแปรในระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว

ข้อค้นพบนี้แสดงว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจจะเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้สตรีจำเป็นต้องใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อจำกัดขนาดครอบครัว โดยไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล และโดยสตรีกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะเลือกใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลประเภทอื่นๆ ได้น้อยกว่าสตรีในภาคใต้ เนื่องจากสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฐานะทางเศรษฐกิจและมีระดับการศึกษาต่ำกว่าสตรีในภาคใต้ จึงเป็นไปได้ที่สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลของรัฐ

มากกว่าสตรีในภาคใต้ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีโอกาสพบเห็นหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะการให้บริกาของเจ้าหน้าที่และมีความเข้าใจระบบการทำงานและเห็นใจเจ้าหน้าที่ ถึงแม้ว่าจะต้องเสียเวลารอรับบริกาตามที่ตาม สตรีกลุ่มนี้ก็ยังคงมีความตั้งใจต่อกรให้บริกาของเจ้าหน้าที่ ส่วนในภาคใต้พบว่า ระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริกาด้านการวางแผนครอบครัวผันแปรในทางกลับกับระยะเวลาที่ใช้รอรับบริกาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลารอรับบริกาไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริกาตามความแตกต่างที่พบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงกัน ทั้งเมื่อยังไม่ได้ปรับและเมื่อปรับด้วยตัวแปรอิสระอื่นๆ แล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริกาจะมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริกาด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคใต้

2. ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกา

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อยังไม่ปรับปัจจัยอื่นๆ มาร่วมพิจารณาพบว่า สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกาในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกาในระยะทางไกลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อปรับปัจจัยอื่นๆ มาร่วมพิจารณาด้วย (สมรรถที่ปรับ) ก็พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกา กับระดับความพึงพอใจของสตรียังคงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปตามสมมติฐาน และความสามารถในการอธิบายลดลงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกาจะมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมาก และเมื่อพิจารณาสตรีในภาคใต้ (สมรรถที่ไม่ปรับ) กลับพบว่า สตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกาในระยะทางไกลมีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าสตรีที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกาในระยะทางไกล แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อปรับด้วยตัวแปรอิสระอื่นๆ ก็พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกา กับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริกาด้านการวางแผนครอบครัวคงเป็นความสัมพันธ์ที่มีทิศทางของความสัมพันธ์ตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และความสามารถในการอธิบายเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (จาก 0.05 เป็น 0.07) แสดงว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกา มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริกาจะมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการขยายจำนวนของหน่วยบริกาและ

การปรับปรุงการคมนาคม จึงทำให้สถานพยาบาลได้แก่ สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลตั้งอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยของสตรีชนบทในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร ซึ่งสตรีที่มีที่อยู่อาศัยห่างไกลจากอำเภอหรือชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งบริการได้ไม่แตกต่างจากสตรีที่มีที่อยู่อาศัยใกล้เขตชุมชนหรือสถานพยาบาล ดังนั้นระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการที่สตรีจะเดินทางไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล

3. ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ความสัมพันธ์นี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่ว่าจะนำปัจจัยอื่นคือ ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว และอายุของสตรี มาพิจารณาประกอบ (สดมภ์ที่ปรับ) ก็ยังคงพบความสัมพันธ์เช่นเดิม แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมาก สำหรับสตรีในภาคใต้ก็พบว่า สตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่สั้นมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อปรับด้วยตัวแปรอิสระอื่นๆ ก็ยังคงพบความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากได้มีการสร้างหน่วยบริการด้านสาธารณสุขในช่วงปี พ.ศ. 2513-2522 และการปรับปรุงการคมนาคมในปี พ.ศ. 2522 จึงทำให้หน่วยบริการที่ใกล้ที่สุดของรัฐที่จะให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยเพียง 3.5 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางน้อยกว่าครึ่งชั่วโมงในปี พ.ศ. 2527 แสดงว่าสตรีชนบททั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้สามารถเข้าถึงแหล่งบริการได้มากขึ้น และจะมีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้ง 2 ภาคอย่างมาก

4. ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ความแตกต่างของระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวผันแปรตามความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย ความแตกต่างที่พบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อปรับด้วยตัวแปรอิสระอื่นๆ แล้ว ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ยังคงเดิม แสดงว่าปัจจัยอื่นๆ ทุกตัวรวมกันไม่มีผลสนับสนุนที่จะก่อให้เกิดความผันแปรในระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว ส่วนสตรีในภาคใต้ (สตรีที่ไม่ปรับ) พบว่า สตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มาก มีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำตัวแปรอิสระอื่นๆ มาพิจารณาประกอบ (สตรีที่ปรับ) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวกับความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวก็ยังคงเดิม กล่าวคือ แม้ว่าทิศทางของความสัมพันธ์จะเป็นไปตามสมมติฐาน แต่ก็ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคใต้น้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีในภาคใต้ส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง เมื่อสตรีไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาล สตรีกลุ่มนี้จะมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ เป็นจุดบกพร่องของการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ดี นอกจากนี้ค่านิยมในสังคมไทยจะให้ความสำคัญ เชื่อถือและยกย่องผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หากสตรีกลุ่มนี้ไปใช้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานพยาบาลก็มักจะได้รับ การต้อนรับและการเอาใจใส่ดูแลอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ ดังนั้นถึงแม้คำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวของเจ้าหน้าที่จะไม่ชัดเจน สตรีกลุ่มนี้ก็ยอมรับสภาพได้ และก็ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ไม่แตกต่างไปจากสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มาก จึงสรุปได้ว่าความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว เฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่านั้น

5. อายุของสตรี

ผลการศึกษาในระดับ 2 ตัวแปรของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 35-49 ปี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และน้อยที่สุดในกลุ่มอายุ 25-34 ปี และความความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีกับอายุของสตรีเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อปรับด้วยตัวแปรอิสระอื่นๆ ก็ยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อายุของสตรีจึงมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับสตรีในภาคใต้พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเพิ่มขึ้นตามอายุของสตรี กล่าวคือ จากค่าเฉลี่ย 9.98 เป็นค่าเฉลี่ย 10.41 และค่าเฉลี่ย 10.82 ในสตรีกลุ่มอายุ 15-24 ปี กลุ่มอายุ 25-34 ปี และกลุ่มอายุ 35-49 ปี ตามลำดับ และความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อปรับด้วยตัวแปรอิสระอื่นๆ ก็พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวกับอายุของสตรียังคงเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่า อายุของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปผลการวิเคราะห์จำแนกเพศ แสดงว่า ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีในภาคใต้เท่านั้น กล่าวคือ สตรีที่ใช้เวลารอรับบริการไม่นานมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่ใช้เวลารอรับบริการนาน ส่วนตัวแปรความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น โดยสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้มากมีระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัวได้น้อย สำหรับตัวแปรระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการและระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้น้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการได้มีการสร้างหน่วยบริการด้านสาธารณสุขในช่วงปี พ.ศ. 2513-2522 และการปรับปรุงการคมนาคมในปี พ.ศ. 2522 จึงทำให้หน่วยบริการที่ใกล้ที่สุดของรัฐที่จะให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยเพียง 3.5 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางน้อยกว่าครึ่งชั่วโมงในปี พ.ศ. 2527 นอกจากนี้ยังพบว่า อายุของสตรีมีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคใต้ กล่าวคือ สตรีในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่มอายุ 35-49 ปี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาในกลุ่มอายุ 15-24 ปี และน้อยที่สุดในกลุ่มอายุ 25-34 ปี ส่วนในภาคใต้พบว่า อายุของสตรีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของสตรี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ในการวิเคราะห์จำแนกพหุในครั้งนี้นับว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวมีเพียง 3 ตัวแปร คือ ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว และอายุของสตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว จำแนกตามตัวแปรต่างๆ ทั้งที่ยังไม่ได้ปรับ และที่ปรับปัจจัยอื่นๆ ตามภาค โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ตัวแปร	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	จำนวนตัวอย่าง	ไม่ปรับ	ปรับ	จำนวนตัวอย่าง	ไม่ปรับ	ปรับ
	Grand mean = 11.29			Grand mean = 10.44		
1. ระยะเวลาที่ใช้รอรับบริการ						
รอคอยไม่นาน	399	11.31	11.29	652	10.56	10.56
รอคอยนาน	16	10.81	11.23	36	8.22	8.23
eta/beta		0.03	0.00		0.19*	0.18*
2. ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ						
ระยะทางใกล้	167	11.53	11.48	184	10.23	10.12
ระยะทางไกล	248	11.13	11.16	504	10.52	10.56
eta/beta		0.07	0.06		0.05	0.07
3. ระยะเวลาที่ใช้เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการ						
ระยะเวลาสั้น	196	11.36	11.33	372	10.48	10.53
ระยะเวลายาวนาน	219	11.23	11.26	316	10.40	10.34
eta/beta		0.02	0.01		0.01	0.03
4. ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว						
เข้าใจน้อย	85	10.30	10.31	146	10.04	10.07
เข้าใจมาก	330	11.54	11.54	542	10.55	10.54
eta/beta		0.18*	0.18*		0.07	0.07
5. อายุของสตรี						
อายุ 15-24 ปี	84	11.18	11.20	135	9.98	9.99
อายุ 25-34 ปี	200	10.95	10.94	360	10.41	10.42
อายุ 35-49 ปี	131	11.88	11.89	193	10.82	10.79
eta/beta		0.15*	0.15*		0.10*	0.10*
R ²		0.246			0.230	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

eta หมายถึง ค่าสถิติที่ระบุความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม
beta หมายถึง ค่าสถิติที่ระบุความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามเมื่อควบคุมผลของตัวแปรอื่นแล้ว